

DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNA I WYDAWNICZA OŚRODKA KULTURY LEŚNEJ W GOŁUCHOWIE W 2017 ROKU

Barbara Czołnik

Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie

Rok 2017 obfitował w liczne wydarzenia edukacyjne, różnorodne formy edukacji oraz szeroką współpracę ze szkołami i innymi placówkami zajmującymi się krzewieniem wiedzy ekologicznej i kształtowaniem postaw prośrodowiskowych. Współpracowaliśmy ze 107 placówkami, w tym z 73 szkołami, realizując wspólnie 216 wydarzeń. Zorganizowaliśmy 2 akcje edukacyjne, 4 imprezy okolicznościowe, 9 konkursów, 125 lekcji terenowych, 16 zielonych szkół, 29 lekcji muzealnych, 37 warsztatów plastycznych, 2 warsztaty metodyczne dla edukatorów, 5 wycieczek z przewodnikiem, 2 prelekcje w sali edukacyjnej, 1 spotkanie z leśnikiem w Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Kaliszu, w których ogółem wzięło udział 8388 osób.

Już 10 stycznia 2017 roku odbył się uroczysty finał XXX Edycji Ogólnopolskiego Konkursu *Mój las*. W skali kraju organizatorem tego konkursu jest Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Leśnictwa i Drzewnictwa oraz Liga Ochrony Przyrody. OKL angażuje się w realizację tego konkursu w regionie południowej Wielkopolski. W XXX edycji wzięło udział 42 uczniów w trzech kategoriach wiekowych. Uczniowie klas I–III SP opracowywali albumy na temat *Dzień i noc w lesie*. Uczniowie IV, V i VI klasy SP wykonali prace na temat *Drzewa i jego funkcji w przyrodzie*, a gimnazjaliści pisali o „Znaczeniu drewna dla lasu i ludzi”. Podczas finału, po wręczeniu nagród i wyróżnień można było zobaczyć wystawę wszystkich prac konkursowych, obejrzeć film pt.: *Dzikość w sercu*, a chętni udali się na spacer po parku pod przewodnictwem pracownika OKL.

W dniach 3–4 kwietnia gościliśmy 25 edukatorów z Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie, dla których przeprowadziliśmy warsztaty z zakresu form i metod edukacji leśnej społeczeństwa. Takie same warsztaty zrealizowaliśmy we wrześniu dla 16 edukatorów z Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Gdańsku. Obie grupy zapoznały się także z bazą dydaktyczną OKL oraz publikacjami wspomagającymi warsztat edukatora.

W połowie kwietnia odbył się po raz pierwszy *Sowi wieczór*. W wydarzeniu tym uczestniczyli rodzice z dziećmi z gminy Gołuchów (19 osób), którzy wysłuchali pogadanki na temat sów, oglądali ich pióra pod mikroskopem, wsłuchiwali się w odgłosy kilku gatunków sów oraz wabili i rozpoznawali głosy tych ptaków w parku-arboretum. *Sowi wieczór* zaplanowano jako wydarzenie cykliczne.

Po raz szesnasty, i jak zwykle w kwietniu, zorganizowano w Ośrodku Dzień Ziemi. Wydarzenie podzielone było na trzy powiązane ze sobą części. Odbywało się ono w Muzeum Leśnictwa w Powozowni, w parku-arboretum oraz na dziedzińcu zamkowym. W Powozowni wystąpili na scenie patroni z lokalnych urzędów zajmujących się ochroną środowiska naturalnego, a także dzieci i młodzież przedstawiająca spektakle i piosenki ekologiczne. W sali wystaw czasowych Muzeum Leśnictwa wyeksponowano projekty załadek do książki nagrodzone i wyróżnione w konkursie zorganizowanym specjalnie z okazji czterdziestolecia hodowli żubrów w gołuchowskiej zagrodzie. W konkursie tym wzięło udział 49 uczniów. Autorów trzech najlepszych projektów nagrodzono tabletem, lornetką i plecakiem. W parku-arboretum odbył się happening i rajd ekologiczny *Pod drzewami* oraz uroczyste sadzenie lipy drobnolistnej. Na dziedzińcu zamkowym wręczono liczne nagrody dla laureatów turniejów wiedzy ekologicznej, konkursu plastycznego, rajdu ekologicznego. Odznaczono 25 uczniów odznaką „Honorowy Opiekun Miejsc Przyrodniczo Cennych Gołuchowa”, którzy przez cały rok angażowali się w wykonanie zadań podnoszących świadomość ekologiczną i sprzyjających poprawie jakości środowiska naturalnego. W gołuchowskim Dniu Ziemi wzięło udział blisko 500 uczestników. Wszyscy otrzymali okolicznościowy znaczek. Wydarzenie to zostało nagrane i w postaci filmu zamieszczone na stronie internetowej Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie.

W dniach 18–19 maja odbył się jedenasty konkurs krasomówczy *Bajarze z Leśnej Polany* im. redaktora Andrzeja Zalewskiego. Do rozgrywek przystąpiło 27 osób, leśników, studentów, uczniów i nauczycieli. Gawędziarze opowiadali o wyprawach do lasu, o zwyczajach zwierząt, postaciach mitologicznych związanych z lasem oraz o cieniach i blaskach korzystania z lasu przez współczesne pokolenie. Laureaci otrzymali cenne nagrody w postaci sprzętu RTV (laptopa i 2 tabletów). W programie konkursu był także występ uczniów ze Szkoły Podstawowej z Gołuchowa, którzy przedstawili inscenizację pt.: *Przestroga żubra*. Wydarzeniu towarzyszył koncert w wykonaniu Waldemara Rychłego z zespołem. Wszyscy uczestnicy konkursu otrzymali okolicznościowy znaczek. Z imprezy wykonano reportaż filmowy, który zamieszczono na stronie internetowej Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie.

W dniach 25–26 maja 2017 roku odbył się w Ośrodku Kultury Leśnej w Gołuchowie IV Powiatowy Przegląd Twórczości Dziecięcej *Ze sztuką bezpiecznie*.

Brały w nim udział dzieci przedszkolne i wczesnoszkolne z 16 szkół i przedszkoli powiatu pleszewskiego. Uczestnicy przedstawiali recytacje, piosenki i spektakle z zakresu wiedzy o bezpiecznym korzystaniu z lasów i poprawnym reagowaniu w sytuacji zagrożenia pożarowego. Dla wszystkich dzieci przygotowano także gry, zabawy plenerowe i pokazy przeciwpożarowe. We współpracy z Powiatową Komendą Państwowej Straży Pożarnej w Pleszewie Ośrodek Kultury Leśnej opracował i wydał drukiem dwie gry dydaktyczne (memory i puzzle). Dla laureatów przygotowano nagrody w postaci bonów podarunkowych umożliwiających zakup sprzętu RTV. W dwudniowym wydarzeniu wzięło udział około 400 osób. Uczestnicy przeglądu otrzymali okolicznościowe naklejki i zakładki.

Trzynasta edycja plenerowego festynu edukacyjnego *Spotkanie z lasem* odbyła się 9 czerwca 2017 roku. Na uczestników czekały liczne atrakcje. Na scenie odbywały się szkolne spektakle ekologiczne, recytacje i śpiewy. Obok ustawiono liczne stoiska, na których prowadzono pokazy dziania barci, wyplatania wikliny, lepienia dzbanków, wycinania rzemieni, wędzenia mięsa średniowieczną metodą, malowania na szkle i liściach, czerpania papieru, robienia ozdób z papieru, robienia biżuterii z kamyków, filcu i skóry oraz warsztaty zdobienia drewna metodą *decoupage* i malowania wzorów przyrodniczych na torbach bawełnianych. Na stoisku pszczelarzkim można było zobaczyć wnętrze ula oraz poznać ciekawostki z życia pszczoł. Odbył się także pokaz rzeźbienia drewna pilarką. Ponadto eksponowano stoisko z grammi i zabawami leśnymi, gdzie można było się wykazać wiedzą przyrodniczą. W trakcie festynu odbył się finał konkursu plastycznego pod hasłem: *Rok w lesie*, w którym brało udział 553 uczniów z 36 placówek szkolnych południowej Wielkopolski. Autorzy najlepszych prac otrzymali nagrody rzeczowe w postaci sprzętu RTV i dyplomy. Festyn *Spotkanie z lasem* cieszył się dużym zainteresowaniem, uczestniczyło w nim blisko 900 osób. Uczestnicy festynu otrzymali okolicznościowy znaczek. Przebieg wydarzenia został sfilmowany i zamieszczony na stronie internetowej Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie.

W sobotę, 5 sierpnia 2017 roku, w gołuchowskim parku-arboretum przeprowadzono już po raz trzeci *Wielki Dzień Pszczoł*. Turyści całymi rodzinami brali udział w grze terenowej *Pomagamy pszczołom*, zwiedzali ekspozycję pszczelarską Muzeum Leśnictwa oraz stoiska lokalnych pszczelarzy prezentujących wyroby z wosku, różne rodzaje miodów, a także publikacje na temat historii pszczelarstwa i znaczenia pszczoły w kulturze różnych narodów. Podczas tej imprezy pracownicy Ośrodka prowadzili warsztaty zdobienia toreb płóciennych za pomocą różnorodnych wzorów specjalnie przygotowanych na ten dzień. Dodatkową atrakcją była możliwość uczestniczenia w ciekawej prelekcji mistrza pszczelarzkiego, który w pasjonujący sposób omawiał znaczenie produktów pszczelich w racjonalnym żywieniu człowieka. W wydarzeniu tym uczestniczyło ponad 200 osób.

W dniach 18–22 września 2017 roku Alicja Antonowicz – starszy specjalista ds. edukacji i informacji w OKL – uczestniczyła w jubileuszowym Kongresie Międzynarodowej Unii Leśnych Organizacji Badawczych – IUFRO, który odbywał się we Fryburgu. Podczas sesji poświęconej zagadnieniom edukacyjnym

zatytułowanej *Edukacja leśna – konsekwencje interakcji: innowacje i programy* wygłoszony został referat pt.: *Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie – ważnym ogniwem edukacji leśnej polskiego społeczeństwa*.

W październiku na terenie parku-arboretum odbyła się po raz piętnasty akcja „Ratujmy kasztanowce”. Uczniowie zaprzyjaźnionych szkół grabili liście pod dziesiątkami kasztanowców zdobiących to miejsce. W akcji wzięło udział blisko 200 osób.

W połowie listopada w sąsiedztwie Pokazowej Zagrody Zwierząt rozwieszono budki lęgowe dla ptaków. Budki wykonały dzieci zachęcane do ich tworzenia przez Stowarzyszenie Ludzi Dobrej Woli Ziemi Kaliskiej działające pod patronatem starosty kaliskiego.

17 listopada 2017 roku odbył się finał konkursu na imię żubra, który urodził się w Pokazowej Zagrodzie Zwierząt. W tegorocznej edycji wzięło udział 458 uczestników, którzy nadesłali 779 imion. Po selekcji imion niepowtarzających się w Polsce ostatecznie w konkursie rozpatrzono 295 propozycji. Komisyjnie wybrano imię Porosa i nadano je młodej żubrzycy urodzonej 28 lipca tego roku. W tym samym listopadowym dniu w gabinecie dyrektora Ośrodka wręczono nagrody laureatom ogólnopolskiego konkursu poetyckiego pt.: *Niezapominajki z polskiej bajki*. Do Ośrodka swoje wiersze nadesłało 18 autorów. Łącznie zgłoszono 47 wierszy, a 9 z nich zostanie opublikowanych w tomiku pod tym samym tytułem.

Z inicjatywy Stowarzyszenia Miłośników Żubrów w dniach 27–28 listopada odbyły się w OKL warsztaty dotyczące edukacji na temat żubra. Ich uczestnikami byli pracownicy SGGW, parków narodowych, nadleśnictw oraz OKL, gdzie prowadzona jest hodowla żubrów i edukacja na ich temat. Przedstawiciele wymienionych placówek dzielili się własnymi doświadczeniami oraz prezentowali publikacje i inne środki dydaktyczne stosowane w nauczaniu biologii, hodowli i ochronie żubrów w naszym kraju.

Wzorem lat ubiegłych na początku grudnia przeprowadziliśmy Warsztaty Mikołajkowe dla uczniów lokalnej szkoły. W tym roku były to dzieci ze Szkoły Podstawowej w Kucharkach, które wykonały bardzo pomysłowe ozdoby choinkowe i na zakończenie zajęć przystroiły nimi świąteczny świerk w Muzeum Leśnictwa – Oficynie.

Nie mniej ważna jest działalność wydawnicza Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie. W 2017 roku wydaliśmy drukiem 6 książek – w nakładzie 3200 egzemplarzy, 5 czasopism – w nakładzie 5600 egzemplarzy, 9 broszur – w nakładzie 8500 egzemplarzy, 1 kolorówankę w nakładzie 1000 sztuk, 7 folderów w liczbie 7000 sztuk, 2 gry dydaktyczne w liczbie 1000 sztuk oraz 700 sztuk kalendarza ściennego. Większość publikacji pod względem merytorycznym i graficznym, a także składu komputerowego, opracowali pracownicy OKL. Wśród książek ukazał się 16 tom rocznika popularnonaukowego „Studia i Materiały Ośrodka Kultury Leśnej” zawierający 13 referatów z czwartej edycji konferencji *Las i historia*, jaka odbyła się w OKL w 2015 roku, oraz 4 artykuły kronikarskie Ośrodka. Jako pokłosie konferencji *Zbiory i ekspozycje przyrodnicze w Polsce* zorganizowanej z okazji jubileuszu 30-lecia OKL, wydaliśmy książkę *Muzealnictwo przyrodnicze*

w Polsce. Kolejną pozycją jest *Sztuka malowania drewnem. Intarsje Piotra Biernata*, której autorem jest Jerzy Adamczewski – komisarz wystawy artystycznej pod tym samym tytułem. Nowością tego roku jest też *Park-arboretum w Gołuchowie*. Przewodnik opracowany przez Barbarę Czołnik i Alicję Antonowicz. W związku z dużym zainteresowaniem przewodnikiem (pakietem) metodycznym *Użytkowanie lasu nie jest złe* opublikowaliśmy jego drugie wydanie poszerzone o kilka nowych scenariuszy lekcji. Po raz drugi wydaliśmy książkę pt.: *Zanim powstała technika leśne* oraz 9 tytułów broszur z cyklu *Las – czy go znasz?* o następujących tytułach: *Spotkanie z lasem*, *Las – czy go znasz?*, *Rok pracy leśnika w lesie*, *Leśni wolontariusze*, *Leśne skarby*, *Leśne łamigłówki*, *Drewno jest wspaniałe*, *Szanuj las – jest nasz* oraz *Skrzydłaci mieszkańcy lasu*. Ponadto wydano nową kolorowaną książkę pt.: *Zwierzęta leśne*, gry memory i puzzle oraz *Zielonego Piotrusia* i *Zielone domino* w odświeżonej szacie graficznej. Jak co roku wydrukowano kalendarz ścienny oraz cztery numery kwartalnika „Zagajnik”, które trafiły do placówek Lasów Państwowych.

Część wydarzeń edukacyjnych oraz wydawnictw OKL została dofinansowana przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu w łącznej kwocie 56 679 zł, co stanowiło znaczącą pomoc finansową w realizacji zadań edukacyjnych przez naszą placówkę.

W minionym roku działalnością Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie interesowały się media ogólnopolskie. Już w lutym gościliśmy ekipę Telewizji Polskiej Programu Pierwszego, która nagrała reportaż z cyklu *Zakochaj się w Polsce*. Oprócz prezentacji zamku, jako oddziału Muzeum Narodowego w Poznaniu, redaktor Tomasz Bednarek nagrał wywiady z dyrektorem OKL – Benedyktem Roźmiarkiem oraz z Alicją Antonowicz i Joanną Kostką. Pracownicy OKL zaprezentowali stałe wystawy: przyrodniczą i wystawę sztuki inspirowanej lasem znajdujące się w Muzeum Leśnictwa oraz walory przyrodnicze parku-arboretum w Gołuchowie.

Na początku sierpnia gościli w Gołuchowie redaktorzy Telewizji Republika: Dominika Figurska i Aleksander Wierzejski. W ramach cyklu *Republika na wakacje* redaktorzy przeprowadzili wywiady z dyrektorem Ośrodka – Benedyktem Roźmiarkiem oraz Alicją Antonowicz – przedstawicielką Działu Edukacji i Informacji, z Konradem Bulem – kierownikiem Działu Muzealnego oraz Stanisławem Czołnikiem – kierownikiem Działu Parkowego. W trakcie programu widzom zostały przedstawione walory kulturowe i przyrodnicze Ośrodka oraz zadania z zakresu ochrony zabytków, sztuki inspirowanej lasem, hodowli żubrów i koników polskich. Widzowie tego programu zostali poinformowani o ofercie edukacyjnej Ośrodka.

W listopadzie na antenie Polskiego Radia Jedyńki, w audycji z cyklu *Cztery pory roku* wyemitowany został z Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie reportaż na temat *Las w literaturze i sztuce*. Redaktorka Danuta Synkiewicz przeprowadziła rozmowę z Barbarą Czołnik – kierownikiem Działu Edukacji i Informacji – na temat związków historycznych gołuchowskiego parku-arboretum z literaturą Juliusza Słowackiego i Marii Rodziewiczówny. Z kolei Konrad Bul – kierownik Działu Muzealnego – przedstawił najważniejsze dzieła sztuki inspirowane lasem

znajdujące się na ekspozycji stałej Muzeum Leśnictwa. Specjalistka ds. edukacji i informacji OKL przekazała radiosłuchaczom informacje o różnorodnych formach edukacji ekologicznej i plastycznej prowadzonej w Ośrodku.

Z początkiem sierpnia działalnością Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie interesowała się Telewizja Informacyjna TV Wielkopolska, która wyemitowała dwa reportaże o tytułach: *Królowie puszczy* oraz *Nie tylko żubrami stoi Gołuchów*. W pierwszym z nich wystąpił dyrektor Ośrodka – Benedykt Roźmiarek opowiadając o 40-letniej historii stada żubrów w pokazowej zagrodzie w Gołuchowie, a Stanisław Czołnik – kierownik Działu Parkowego – o biologii tego gatunku i zadaniach hodowlanych służących zachowaniu go w przyrodzie. Z kolei Konrad Bul – kierownik Działu Muzealnego – udzielił wywiadu do drugiego reportażu, prezentując nową wystawę czasową pt.: *Las i leśnicy w starej fotografii* oraz stałą wystawę przyrodniczą *Spotkanie z lasem* w nowej aranżacji.

Dwukrotnie odwiedziła Ośrodek Wielkopolska Telewizja Kablowa (WTK). Pierwszy raz 5 sierpnia z okazji ogólnopolskiej akcji *Wielki Dzień Pszczół*. Podczas tej wizyty sfilmowano ekspozycje pszczelarskie, stoiska dydaktyczne, nagrano wywiady z mistrzami pszczelarskimi oraz przedstawicielką Ośrodka – Barbarą Czołnik, która scharakteryzowała cele tej akcji i formy edukacji skierowane do turystów. Z kolei w grudniu ekipa WTK realizowała w Gołuchowie program na temat żubrów, podczas którego dyrektor Ośrodka – Benedykt Roźmiarek – przybliżył widzom wiadomości na temat historii restytucji żubra w naszym kraju i działań z nią związanych w hodowli zagrodowej w Gołuchowie. Ponadto Alicja Antonowicz przekazała informację o zajęciach edukacyjnych prowadzonych w Pokazowej Zagrodzie Zwierząt w Gołuchowie.

W ramach zadań promocyjnych Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie pracownicy Działu Edukacji i Informacji współpracują z Radiem Centrum Kalisz, Radiem Poznań, Telewizją Pro-Art oraz lokalną prasą: „Ziemią Kaliską”, „Gazetą Pleszewską”, „Życiem Pleszewa”, „Nowymi Faktami Kaliskimi” i „Głosem Wielkopolskim”, a także turystycznymi i edukacyjnymi portalami internetowymi.

DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNA I WYDAWNICZA OŚRODKA KULTURY LEŚNEJ W GOŁUCHOWIE W 2017 ROKU

Streszczenie

Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie prowadził w 2017 roku bogatą działalność edukacyjną oraz wydawniczą. Zrealizowano 216 zadań edukacyjnych, współpracując ze 107 podmiotami. Łączna liczba odbiorców, którzy skorzystali z oferty dydaktycznej Ośrodka, wyniosła 8388 osób. Większość zdarzeń edukacyjnych w Ośrodku miała charakter cykliczny, choć nie zabrakło nowości w tym zakresie. Dużym zainteresowaniem odbiorców cieszą się wydawnictwa Ośrodka, zwłaszcza gry i broszury dla dzieci, dlatego wznowiono 9 tytułów tych książeczek i 2 gry dydaktyczne. Wznowiono także poradnik metodyczny dla edukatorów oraz jedną książkę o historii szkolnictwa leśnego. Jak co roku wydano kolejny tom „Studiów i Materiałów Ośrodka Kultury Leśnej” oraz 4 numery „Zagajnika”.

W postaci nowości wydawniczych ukazały się 4 publikacje, w głównej mierze autorstwa pracowników Ośrodka. Ośrodek otrzymał też dotacje na działalność edukacyjną z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu. W minionym roku Ośrodek cieszył się zainteresowaniem mediów ogólnopolskich: Telewizji Polskiej Programu Pierwszego (TVP1), TV Republika i Polskiego Radia Jedynka oraz Telewizji Informacyjnej TV Wielkopolska i Wielkopolskiej Telewizji Kablowej.

Słowa kluczowe: edukacja leśna, wydawnictwa OKL, Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie

EDUCATIONAL AND PUBLISHING ACTIVITY OF THE FOREST CULTURE CENTRE IN GOŁUCHÓW IN 2017

S u m m a r y

The Forest Culture Centre in Gołuchów ran a rich educational and publishing activity in 2017. 216 educational tasks were carried out, cooperating with 107 entities. The total number of participants who took advantage of the Centre's didactic offer amounted to 8,388 people. Most of the educational events in the Centre were cyclical, although there were news in this area. The publications of the Centre, especially games and brochures for children, are very popular with the audience, therefore 9 titles of these books and 2 didactic games were reissued. The methodological guide for educators and one book on the history of forest education were also reissued. As every year, another volume of "Studies and Materials of the Forest Culture Centre" and four issues of "Grove" were published. Four publications were published as novelty, mainly authored by the employees of the Centre. The Centre also received subsidies for educational activities from the Voivodship Fund for Environmental Protection and Water Management in Poznań. In the past year the Centre enjoyed popularity of all-Polish media: TVP 1, TV Republic and of Polish Radio Number One and Information Television TV Greater Poland and of Greater Poland Cable Television.

Keywords: forest education, OKL's publishing, Forest Culture Centre in Gołuchów

Ryc. 1. Happening podczas obchodów Dnia Ziemi 2017 (fot. J. Wróbel-Mróż)
Fig. 1. Happening during the Earth Day 2017 celebration (photo by J. Wróbel-Mróż)

Ryc. 2. Wielki Dzień Pszczół, 5 sierpnia 2017 roku (fot. S. Czołnik)
Fig. 2. The Great Day of Bees, 5th August 2017 (photo by S. Czołnik)

Ryc. 3. Warsztaty dla edukatorów leśnych z Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Gdańsku (fot. K. Ziółkowska)

Fig. 3. Workshop for forest educators from Regional Directorate of the State Forests in Gdańsk (photo by K. Ziółkowska)

Ryc. 4. Publikacje wydane przez Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie w 2017 roku (fot. A. Antonowicz)

Fig. 4. Books published by the Forest Culture Centre in Gołuchów in 2017 (photo by A. Antonowicz)